

A ZALAEGRSZEGI KISTÉRSÉG TERMÉSZETI ÉRTÉKEI – KIEGÉSZÍTÉS A KISTÉRSÉGI ÖKOLELTÁROKHOZ

Magyarország egyik legkedvezőbb természeti-ökológiai adottságú, egyik legjobb környezeti állapotú térsége a Nyugat-Dunántúl, Zala megye északi, észak-nyugati része. Ennyire változatos, élővilág együttessé ekkora területen nemigen találunk. Itt még nagy arányban maradtak fenn "hagyományosan" művelt tájak, melyek növényzete, állatvilága sokkal gazdagabb, mint amilyenek az ország más, "agyonhasznosított" vidékein találhatóak. A magas fokú biodiverzitás, a kedvező környezeti állapot, a természeti és társadalmi tényezők eddigi szerencsés összejárásának köszönhető.

Az egész kistérség jövője szempontjából meghatározó a biológiai sokféleség megőrzése, ezért létfontosságú a mezőgazdaság, erdészet, vadgazdálkodás, turizmus és a természetvédelem összehangolása.

védelemre szoruló növényzet

Vérehulló fecskefű, mezei zsurló, turbánliliom, farkasboroszlán, tündérfürt, farkasölő sisakvirág, zalai bükköny, varjúkőröm, kakasmandikó, tavaszi csillagvirág, erdei szellőrózsa, kornistárnics, sárgaliliom, kígyógyökérű keserűfű, szibériai nőszirm, tőzike (Keménfa, Salomvár), zergeboglár, kockás kotuliliom, kenyérbél cickafark, szártalan babakalács, széleslevelű ujjaskosbor, sömörös kosbor, agárkosbor, bíboros kosbor, nagy csalán, orbáncfű, kis ezerjófű, fekete nadálytő, kamilla, apróbojtorján, fehér fagyöngy, lándzsás útifű, széleslevelű útifű, mezei zsálya, pásztortáska, kakukkfű, papsajtmályva, martilapu, palástfű, orvosi tüdőfű, bodza, fehér üröm.

védendő állatvilág

Fekete gólya (szórványosan előforduló), cinege, gyöngybagoly, kuvik, kékes rétihéja, vörösvércse, ölyvek, vízi sikló, fürgegyík, lábatlangyík, faligyík, örvösgalamb.

A táj alapvetően mező és erdőgazdasági jellegű. A többszáz év alatt kialakult tájhasználat a közelmúltig alig változott, még a Zala folyó északi partján épített vasútvonal építése, illetve az országos közúthálózat fejlesztése sem érintette meghatározóan a hagyományos tájképét.

A térségben évszázadok óta nagy hagyománya van az extenzív gyümölcsstermesztésnek (szilva, alma, körte) és a hagyományos gyümölcsfeldolgozásnak (pl. aszalás). Kiemelkedő a szilva-tájfajták sokasága. Jó néhány tájfajtának e göcseji vidék a géncentruma. Zalában talán e térségben maradtak meg leginkább ezen extenzív gyümölcsösök, mert hagyománya volt/van a hasznosításuknak. Jellegzetes tájfajták: pogácsaalma, húsvéti rozsmaring, bőralma, Szentiván-alma, rétesalma, rozsérő körte, vérkörte, vérbarack, tökalma, édes alma.

A kistérség ökolettára letölthető a www.kalandozasokzalaban.hu honlapról.

ALIBÁNFA	Rövid leírás
nincs	
ALSÓNEMESAPÁTI	Rövid leírás
Bíboros kosbor, pókbangó, mocsári nőszirm, mocsári teknős, hóvirág	A település lakott területét övező dombokon található
Natura 2000 területek	Az erdőterületek 80%-át lefedik. Az erdők túlnyomó része bükkös-gyertyános-tölgyes
BABOSDÖBRÉTE	Rövid leírás
nincs	
BAGOD	Rövid leírás
1361/8 hrsz mamut fenyő	az 1361/8-as hrsz-al rendelkező telken található fa fajtája mamut fenyő, kora 100-150 év.
1361/9 hrsz erdei fenyő	Állami nyilvántartásban lévő 150-200 éves erdei fenyő ritka szép példánya.
1356 hrsz tölgyfa	A József Attila utcában található védendő tölgyfa, amely ritka szép példánya a tölgyfáknak.
BAK	Rövid leírás
Halastó	
500 éves tölgy fa	
Gesztenyefák	
BAKTÜTTŐS	Rövid leírás
nincs	
BECSVÖLGYE	Rövid leírás
Védett kocsányos tölgy	„Rákóczi-tölgy” - (Paisszeg központjától kb. 2 km-re). A falu határában található óriás tölgyfa büszkeségeink közé tartozik, melyet védetté nyilvánítottak. A faóriás Barabásszeg főutcájának végétől délre szántókon keresztül egy völgybe leereszkedve közelíthető meg. Becsült kora 500 év, törzskerülete 6m 10 cm, magassága 25 m.
Összefüggő erdőterületek	Összefüggő erdőterületek, melyek erdőgazdálkodásra is alkalmasak
BOCFÖLDE	Rövid leírás
nincs	
BONCODFÖLDE	Rövid leírás
szelidgesztenyefa	
BÖDE	Rövid leírás
Energia domb	Sokan állítják, hogy itt valamiféle pozitív sugárzása van a Földnek, azaz a hely afféle kis energiadombként működik. Állítólag az itteni sugárzás segít helyreállítani és megőrizni a testi és lelki egyensúlyt. Hogy a valós -e mindez a nép megfigyelés, döntse el mindenki maga, az biztos mindenestre, hogy a területen csodás béke honol és messze ellátni a kis dombról, jól járja a szem körben Zala t
CSATÁR	Rövid leírás
Hősök Kertje	I. Világháborús emlékpark
Tó	4 ha vízterületű horgásztó
CSONKAHEGYHÁT	Rövid leírás

természeti környezet	A település természeti értékét a domborzati viszonyok, természetes növénytakarók, vadon élő állatai és vidék szemet gyönyörködtető szépsége határozza meg.
CSÖDE	Rövid leírás
erdőterületek	Alsó- és Felső Csödét összekötő erdők gazdag gombalelőhelyek.
DOBRONHEGY	Rövid leírás
Kandikó	A Göcsej legmagasabb pontja, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a Göcseji tájra. A hegy mondáját a XIX. században jegyezték le. Eszerint a vandálok idejében Kandikó vezér a zalai vidék réme volt, fosztogatott, pusztított és "Csatár magyar vitéz arájáért hevült". Hogy Csatárt megölje, vadászatra hívta. Csatár a megbeszélte időben, a megjelölt hegyfokon meg is jelent - ám ott Kandikó emberei várták, és a mélybe vetették. Kandikó - hogy Csatár haláláról meggyőződjön - a nyíláshoz lépett, ami ekkor füstöt és tüzet okádott, megfojtotta Kandikót és elragadta mélybe. Ezért, ha tiszta a Kandikó, az jó időt, derült égboltot ígér, ha viszont "gőzölög", akkor rossz időt jósol.
EGERVÁR	Rövid leírás
Vadgesztenyefák	
Natura 2000 terület	
GELLÉNHÁZA	Rövid leírás
Budai Hegy	Szőlészet, borászat
GOMBOSSZEG	Rövid leírás
Göcseji táj	
GÓSFA	Rövid leírás
Vitárgya (szőlőhegy)	A település keleti kivezető útján 1km-re található, gyönyörű természeti környezetben
GYÚRÚS	Rövid leírás
nincs	
HAGYÁROSBÖRÖND	Rövid leírás
nincs	
HOTTÓ	Rövid leírás
Kék túra útvonal	A Kék túra útvonal a településen átvezetve Kávás fele összeköthető a Borona tanösvénnyel.
IBORFIA	Rövid leírás
nincs	
KÁVÁS	Rövid leírás
Borona építészeti és biológiai tanösvény	Óshonos gyümölcs és szőlőfajták találhatóak a tanösvény mentén, gazdag a terület gyógynövényekben is. A témát feldolgozza a kávási füzetek sorozat. (Kávási gyógynövények és Hagyományos gyümölcsfajták Káváson címmel.)
KEMENDOLLÁR	Rövid leírás
Kockás liliom (Akasztó domb)	Védett növény
KEMÉNFA	Rövid leírás

Natura 2000 területek a Zala folyó mentén	
KISBUCSA	Rövid leírás
Szévíz-medence-tőzeg	A Szévíz-medence értékes tőzeg kincset tartalmaz, melynek kiaknázása a falu határában jelenleg is folyik.
egybefüggő erdőterületek	Hívogató az erdőkkel övezett nyugodt, szép természeti környezet, mely vadászati szempontból kiemelkedő jelentőségű.
KISKUTAS	Rövid leírás
Szent Márton patak Szőlőhegy	Kiskutas dombokon fekszik, kettészeli egy dús fűvű rét a Szentmárton patakkaal, elválasztva a község másik részétől, a Kálócfá nevű, ma már a lakosság számában és gazdagságában is örvedetesen fejlődő falurészttől. A falu magva is egy észak-dél irányú dombon alakult ki az északi erdőségek szélvédelme alatt. Ettől nyugatra egy másik domb van, ahol a szőlőművelés hagyományos szőlőhegy rendszere nagyon régi eredetű. A község különös értéke a tiszta levegő, a csend, a tiszta vízű patak, a kutak, források kristálytisza hideg vize. Igazi pihenésre, gyermekek egészséges nevelésére, a természet megismerésére, csatangolásokra, kirándulásokra, az öregkor békés eltöltésére alkalmas hely. A falu része annak a mérhetetlenül gazdag természettől örökölt táji szépségnek, mely az igazi Göcsej girbe-gurba dombjaitól ugyan elüt, annak egy megszelídültebb, a vasi Kemeneshát tájegységbe átmenő részének tekinthető. Dombhátak, enyhe hajlatos lankák veszik körül a falut. Északról hatalmas erdők, azontúl Andrásfa, Telekes községek, egyúttal Vas megye déli szélének vonala határolja.
KISPÁLI	Rövid leírás
nincs	
KUSTÁNSZEG	Rövid leírás
Kustánszegi horgásztó	Néhány éve Kustánszeg határában egy patak felduzzasztásával 14 hektár felületű tavat alakítottak ki, mely mára már a külföldiek által is kedvelt kirándulóhelyé, üdülőhelyé vált. Horgászási, fürdési, csónakázási és vízibicikli-kölcsönzési lehetőség van.
LAKHEGY	Rövid leírás
Lakhegyi mézes Lakhegyi almás	A falu Zalaegerszegtől északra, Zala és Vas megye határában a Sárvíz patak völgyét nyugatról kísérő dombvonulat tetején fekszik, szőlők és gyümölcsösök által övezve.
LICKÓVADAMOS	Rövid leírás
nincs	
MILEJSZEG	Rövid leírás

Értéke e vidéknek az erdők övezte, szép természeti környezet, melyet az országos Kék és Piros túra is keresztez.	Milejszeg 2 dombra és a dombok közti völgyre épült település, a táj szépsége lenyűgöző
NAGYKUTAS	Rövid leírás
500 éves szelidgesztenyefa	A nagykutasai szőlőhegyen található a védelem alatt álló 500 éves körüli szelidgesztenyefa, mely egyben a település tanúfája is, kerülete 8,5 méter valamint itt látható még egy műemlék boronapince is. A hegyháton turista jelzéssel ellátott útvonal húzódik.
300 éves kocsánytalan tölgy	Az Erdei utca végében található a 300 éves körüli kocsánytalan tölgy, kerülete mellmagasságban 467 cm. Feltételezések szerint még abból a korból maradhatott fenn, amikor a település nagy részét erdőiség borította,. Feltétlenül védelem alá vonandó lenne!
NAGYLENGYEL	Rövid leírás
nincs	
NAGYPÁLI	Rövid leírás
Ökocentrum, ökopark	tervezett egy gyógynövénykert kialakítása az Ökocentrum környezetében
NEMESAPÁTI	Rövid leírás
domborzati elhelyezkedése	a Szévíz, a Foglár patak, a Principális-csatorna és a Zala folyó közé eső dombok ölelésében húzódik meg
NEMESHETÉS	Rövid leírás
Túraútvonalak	A Zalaegerszegről induló közkedvelt túraútvonal a Nemeshetést övező erdősegen, az öreghegyi pincesoron a göcseji csengős kereszt mellett vezet a község központjába.
Szelidgesztenyés	Dunántúl egyik legnagyobb összefüggő szelidgesztenyését is érinti, amely a Balkánról áterjedt gombás fertőző betegség következtében jelentős károsodást szenvedett
réti sas	A számtalan itt fészkelő madárfaj mellett a rendkívül ritka és fokozottan védett réti sas is megfigyelhető.
gomba fajok	. A különböző gombafajok mellett a nagyon értékes és keresett vargánya is fellelhető. Az erdei séták alkalmával a táj szinte érintetlen szépségében, a nyugalomban és csendben, a százados bükkerdőkben és fenyvesekben gyönyörködhetünk.
NÉMETFALU	Rövid leírás
nincs	
ORMÁNDLAK	Rövid leírás
sárga túra útvonal	Sárga turista útvonal szeli át a falut
OZMÁNBÜK	Rövid leírás
nincs	
PÁLFISZEG	Rövid leírás
nincs	

PETHŐHENYE	Rövid leírás
Henye hegy	Natura 2000 terület
Kockás liliom	A Zala melletti réten tömegesen nyíló tavaszi virág
PETRIKERESZTÚR	Rövid leírás
kék túra útvonal	A települést kék túraútvonal szeli át a szőlőhegyen keresztül el lehet jutni egészen Rádiházáig (országos hírű lóversenyeiről)
PÓKASZEPETK	Rövid leírás
Felső Zala völgye	NATURA 2000 terület
PUSZTAEDERICS	Rövid leírás
Védett növényvilág	A virágzás időszakában rengeteg ciklámen található a települést körülvevő erdőkben, ezen kívül is több növény és állatfaj fedezhető fel.
PUSZTASZENTLÁSZLÓ	Rövid leírás
horgásztó - termálfürdő	A községben eredő völgypatak felduzzasztásával a falu középső része alatt helyezkedik a 6,7 ha-os horgásztó. A tó északi végén épült meg a Horgásztanya parkosított környezettel, szabadidő központtal. Szomszédságában 2009. májusában megnyílt a termálfürdő.
SALOMVÁR	Rövid leírás
Salomvár Felső Zala völgy NATURA 2000 terület	92/43/EGK rendelet szerint a közösségi szempontból jelentős élőhely típusok, illetve növény- és állatfajok előfordulási helyeit a tagállamoknak fel kellett mérni és a felterjesztést követően a Madárvédelmi irányelvekkel összhangban kialakultak hazánkban is a NATURA 2000 területek
Plébánia és templomkert	vadgesztenyefák
SÁRHIDA	Rövid leírás
Válicka -völgye	
SŐJTÖR	Rövid leírás
szőlőhegyek	Ez a hivatalos elnevezése a kilencszáztíz-es évek óta. Akkor döntött úgy a sőjtöri képviselő-testület, hogy – megkülönböztetendő más, a megyében fekvő szőlőhegyektől – ezt itt hatóságilag is erre a névre keresztelik. Mert egyébként – a köz nyelvén – csak szőlőhegy ez, sőt: „a hegy” – minden jelző nélkül. Amelynek részei vannak azért, és persze határai. Területét a Bükkalja patak kanyargós vonalával, a hahóti, pusztamagyaródi, pusztaszentlászlói határral és – a falu felől – a Litvánalja és a Tornyos-dűlő megnevezésével írhatjuk körül.
SZENTKOZMADOMBJA	Rövid leírás
nincs	
TESKÁND	Rövid leírás
Göcseji tájegység bejáratánál fekszik.	A községet átszeli a Szentmihályfai patak, mely a közeli Zala folyóba torkollik.
TÓFEJ	Rövid leírás
Agyag	A Berek-patak felső folyása itt az agyagos

	dombvonulatba vág bele, felszínre hozva a kiváló kerámia-alapanyagot. Az itteni hajdani tó, pontosabban a völgy egy részét kitöltő mocsaras terület völgyi vízvásztó. Az északi irányba futó Tó melléki patak a Balaton, a Berek patak pedig a Mura vízgyűjtőjéhez tartozik.
VASBOLDOGASSZONY	Rövid leírás
Sárvíz patak völgye	
VASPÖR	Rövid leírás
Pusztacsatár	Vaspör külterületén található, Török időkben már plébánia. Jelenleg zarándokhely.
VÖCKÖND	Rövid leírás
nincs	
ZALABOLDOGFA	Rövid leírás
nincs	
ZALACSÉB	Rövid leírás
Natura 2000	Zala folyót övező rét (kockásliliom)
ZALAHÁSHÁGY	Rövid leírás
erdőterületek	gazdag vadállomány
ZALAISTVÁND	Rövid leírás
nincs	
ZALASZENTGYÖRGY	Rövid leírás
Kocsányos tölgy	Quercus robur- 420 cm kerületű, 19 m magas Zalaszentgyörgyi tölgyek. Védett területen , száradóban.
Kocsányos tölgy	Quercus robur- 350 cm kerületű, 20 m magas Zalaszentgyörgyi tölgyek. Védett területen , száradóban. A Zélpusztai tavak déli csücskében két idős, évszázados védett kocsányos tölgyfa áll, sajnos jelenleg részben kiszáradt állapotban. Sürgős beavatkozásra (metszés, odvak kitöltése) van szükség megmentésük érdekében.
Natura 2000 területek	védett állatok élőhelyének fenntartása, Zala folyó mentén található területek.
Forrás, mocsár	Zéli tavak környezetében
ZALASZENTIVÁN	Rövid leírás
Magasmáni erdő	Növényvilága: védett orchidea a bíborkosbor, ujjas keltike, májvirág
Zala folyó	
Sárvíz patak	
ZALASZENTLŐRINC	Rövid leírás
Sárvíz patak völgye	NATURA 2000 terület
ZALATÁRNOK	Rövid leírás
nincs	
ZALALÖVŐ	Rövid leírás
Kockás liliom lelőhely	Zalalövő és vonzaskörzetének területén található a Kerka-mente Natúrpark és az Őrség Vendvidék Natúrpark. Ezen a területen az alábbi védett, ritka növények, állatfajok találhatóak meg: ciklámen, tőzike, kockás liliom, agárkosbor, szibériai

	nőszírom, kígyónyelv, kakasmandinkó, zergeboglár. Magyarországon eddig egyedülálló módon a vasútépítés miatt veszélybe került védett növényeket termőtalajjukkal együtt telepítették át.
Borostyán tó	Zalalövő területén egyetlen mesterséges tó található meg, a Borostyán tó, melyet a Szőce-patak folyásának elgátolásával alakította ki 1985-1986-ban az akkori nagyközségi közös tanács. A területen eredetileg termelőszövetkezeti és magánterületek voltak, amelyet akkori tanács megvásárolt, vagy elcserélt. A tekintélyes kiterjedésű állóvizet a Szőce-patak mellett még források sora táplálja. Nevét a község határán egykor átvezető római kori Borostyán-útról kapta. A zsilipet 1986. augusztus 16-18-án engedték le. A területe átlagos vízállás mellett 19,8 ha, ekkor a térfogata kb. 500000 m ³ . A tó É-D irányban kb. 1600 m hosszan nyúlik el, átlagos szélessége kb. 120 m. A kialakításához a lakosság is hozzájárult.

Natura 2000: az Európai Unió szempontjából élőhelytípusok, növény- és állatfajok megőrzése céljából az Élőhelyvédelmi Irányelv által életre hívott, a tagállamok által kijelölendő és védelemben részesítendő területek hálózata. A közösségi szempontból jelentős élőhelytípusok, illetve növény- és állatfajok előfordulási helyeit a tagállamoknak fel kell mérniük, és kizárólag tudományos kritériumok alapján az irányelv kritériumainak megfelelő területeket a Bizottság számára fel kell terjeszteniük. Azt követően a Bizottság a felterjesztés alapján jóváhagyja a megfelelő területek felvételét a hálózatba, négy éven belül a tagállamoknak véglegesen ki kell jelölniük azokat különleges természetmegőrzési területekként. E területek és a Madárvédelmi Irányelv értelmében kijelölendő különleges madárvédelmi területek összessége alkotja az Európai Unió területén a **Natura 2000** területek hálózatát.

Az Európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2000. (X.08.) számú Kormányrendelet 6. számú melléklete HUBF 200047 (104) sorszámon különleges természetmegőrzésű területnek jelöli a Felső-Zala völgyet, ahova a kistérség több települése is tartozik.